

The Concepts of Tourism Management Based on Community Lifestyle Oriented

Namfon Thumsai¹, Sukhumvit Saiyasopon² and Krisda Na Nong Khai³

^{1,2,3} Public Administration Program, Udon Thani Rajabhat University, Thailand
E-mail: sataro@kku.ac.th, sukhumvt@kku.ac.th

Abstract

This article aims to present the concept of community lifestyle oriented tourism. Many academics offered similar or different concepts of community tourism management. It found that community lifestyle oriented tourism is a community-owned tourism; participation in decision making and direction of tourism development. It promotes self-esteem and enhances the quality of life, environmental sustainability maintaining local identity and culture. Intercultural learning including respect for the different culture and dignity of human beings. It also provides a fair return to local people and distribution to the community.

Keywords: Tourism, Tourism Management, Community Lifestyle Oriented

แนวคิดการจัดการท่องเที่ยววันวิถี

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดการท่องเที่ยววันวิถี โดยศึกษาจากแนวคิดการท่องเที่ยวที่มีความหมายเหมือนกันหรือแตกต่างกันออกไปของนักวิชาการต่างๆ พบว่า การท่องเที่ยววันวิถีเป็นการท่องเที่ยวมิติใหม่ที่มีลักษณะที่ชุมชนเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งช่วยส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองและยกระดับคุณภาพชีวิต ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมรวมถึงเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนในท้องถิ่นและมีการกระจายรายได้สู่ชุมชน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว การจัดการท่องเที่ยว วันวิถี

บทนำ

กล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยปัจจุบันนี้ นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างรายได้ให้กับประเทศในอันดับต้นๆของโลก (Klint, 2012 อ้างถึงใน จีระนันท์ ทอง สมัคร และคณะ, 2556: 91) อันเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญของประเทศไทยอีกทั้งสามารถกระจายรายได้ไปสู่ภาคธุรกิจอื่นๆที่หลากหลายได้ ส่งผลให้การท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทยนั้นทวีความสำคัญในฐานะอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) ที่รัฐบาลมีการบรรจุให้การท่องเที่ยว เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาและสร้างรายได้แก่ประเทศไทย พร้อมกับผลักดันให้ประเทศไทยนั้นเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว ทว่าลักษณะของสินค้าทางการท่องเที่ยวนั้นมีลักษณะที่เฉพาะ และแตกต่างออกไปดังที่ Kotler & Armstrong (2001) อ้างถึงใน ชูย กาลังงาม และคณะ (2550: 20) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าการบริการนั้นหมายถึง กิจกรรมหรือประโยชน์ใดๆที่คนๆหนึ่งส่งมอบให้แก่อีกคนหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมหรือประโยชน์นั้นไม่สามารถจับต้องได้ และไม่ส่งผลให้เกิดการเป็นเจ้าของ กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวส่วนมากเป็นสินค้าที่จับต้องไม่ได้ ทั้งด้านการนำเสนอ คุณค่าและประสบการณ์ที่ได้รับจากการบริการ ด้วยลักษณะการเป็นอุตสาหกรรมบริการ การแลกเปลี่ยนบริการซึ่งกันและกัน ความรู้สึก ประสบการณ์ของผู้บริโภค หรือ นักท่องเที่ยวที่จะได้รับจากการเดินทางท่องเที่ยวของตนเอง โดยผลของกิจกรรมหรือผลประโยชน์นั้นๆ อาจจะขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ ทางกายภาพด้วย จึงส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการกับอุตสาหกรรมดังกล่าวได้อย่างเฉพาะเจาะจง แตกต่างจากสินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ

ในปัจจุบันนี้กระแสการท่องเที่ยวได้ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โลกสอดคล้องกับการพัฒนามุ่งเน้นการสร้างประโยชน์สูงสุดจากการท่องเที่ยวทั้งผู้บริโภค (นักท่องเที่ยว) และเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว (ชุมชน) ด้วยแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน (community-based tourism) ที่นับเป็นการการท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative tourism) ที่พัฒนาต่อยอดมาจากแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือ Community-based tourism อันนามาจากแนวคิดทฤษฎีการท่องเที่ยวยั่งยืน (Sustainable Tourism) ที่ให้ความสำคัญกับ host communities (Suttipisan, 2014: 3) หรือกระบวนการวางแผนทางการท่องเที่ยวตลอดจนการบริหารจัดการจัดการผลประโยชน์โดยชุมชนเอง (Bottom-up Approach) ซึ่งนอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรเหล่านั้นไว้ให้คงอยู่สืบต่อไป

ในบทความนี้บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน โดยศึกษาจากแนวคิดการท่องเที่ยว ของนักวิชาการต่างๆ พบว่า ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับท่องเที่ยวที่มีความหมายเหมือนกันหรือแตกต่างกันออกไป สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่ชุมชนเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งช่วยส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเองและยกระดับคุณภาพชีวิต ก่อให้เกิดความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมรวมถึงเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนในท้องถิ่นและมีการกระจายรายได้สู่ชุมชน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการท่องเที่ยว

1. การท่องเที่ยว

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวหมายถึงกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวนอกของการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการหารายได้ซึ่ง กิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ เดินทาง (นักท่องเที่ยว) ธุรกิจในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวภาครัฐที่ดูแลการท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว (สุวัฒน์ จูจากรณ์และ จริญญา สุขใส, 2544 อ้างใน ราณี อธิชัยกุลและรชพร จันทร์สว่าง, 2546) ส่วนการท่องเที่ยวชุมชน หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นชุมชนพื้นฐานสำคัญ คือการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่นด้วยการสร้างงานและกระจายรายได้ ขณะเดียวกันก็ช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตน

จากที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยว นั้น ต้องมีกิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว มีการเดินทางโดยความสมัครใจและมีวัตถุประสงค์ การเดินทางใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหารายได้

1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว (ราณี อธิชัยกุลและรชพร จันทร์สว่าง, 2546)

1) ความสำคัญต่อเศรษฐกิจ ได้แก่สร้างรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ เนื่องจาก การให้บริการการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ที่สำคัญของประเทศและกระจายรายได้และเกิดการจ้างงานไปสู่ท้องถิ่นที่มีการจัดการท่องเที่ยว

2) ความสำคัญต่อสังคม ได้แก่ เป็นสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของท้องถิ่น เมื่อได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตและสร้างความสัมพันธ์ด้าน การเมืองระหว่างประเทศ เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายของภาครัฐ ให้สอดคล้องกับนโยบายสากลเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

3) ความสำคัญต่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่การท่องเที่ยวช่วยให้ คนในท้องถิ่นเกิดความสามัคคีเพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นตนเองเพื่อดึงดูดความสนใจจาก นักท่องเที่ยวอีกทั้งยังทำให้อนุชนรุ่นหลังได้ทราบความเป็นมาของท้องถิ่นในอดีต จนเกิดความสามัคคี เกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและช่วยกันรักษาไว้

1.3 วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางไปยังแหล่ง หรือสถานที่เป้าหมายเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใด อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างคือ

- 1) เพื่อผ่อนคลายอิริยาบถจากงานประจำ และสร้างความรื่นรมย์ของจิตใจ
- 2) เพื่อศึกษา ค้นหาคำตอบ หรือ แลกเปลี่ยน ความรู้ และประสบการณ์
- 3) เพื่อจรรโลงใจและการโน้มน้าวใจให้เกิดความตระหนักและสำนึก

1.4 ลักษณะของการท่องเที่ยว

วรรณ วรชวานิช (2546) ได้แบ่งลักษณะของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ลักษณะดังนี้

1) การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับความอยากรู้อยากเห็นเพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นหรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน บางครั้งเป็นการไปเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสถานที่พักอาศัยการท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น รสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว และสิ่งที่ดึงดูดความสนใจ ของสถานที่แต่ละแห่ง

2) การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและสุขภาพ เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพักจะเลือกที่สงบ สะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเลหรือบนภูเขาที่ห่างไกลจากความอึกทึกครึกโครม

3) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มักจะมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น ต่างๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาวีชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มนุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะหรือการแสดงต่างๆ

4) การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวแบบนี้ มีจุดประสงค์ 2 ประการคือ ประการแรก เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ เช่น ฟุตบอล มวย เทนนิส ฯลฯ การแข่งขันกีฬานี้ถึงแม้ว่าจะมีการย้ายสถานที่แข่งขันก็ยังมีผู้ชมติดตามไปชมอยู่เสมอ

ประการที่สอง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยว ประเภทนี้สถานที่ที่จะไปเป็นสิ่งดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ชายทะเล ภูเขา หรือการเดินป่าเพื่อยิงนก ตกปลา หรือส่องสัตว์ เป็นต้น จากจุดประสงค์ดังกล่าวจะพบว่าประเทศที่มีทัศนียภาพหรือลักษณะภูมิประเทศหลายๆ แบบมักจะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวประเภทนี้มาก

1.5 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 4 ประเภท (ปรีชา แดงโรจน์, 2544 :229 -230) คือ

1) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural Attractions) หมายถึง สถานที่ธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลานหิน ธาร ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะแก่ง น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำแร่ เขตสงวนพันธุ์สัตว์อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ พื้นที่ชุ่มน้ำปะการัง ธรรมชาติใต้ทะเลและซากดึกดำบรรพ์ ฯลฯ ที่เปิดให้สาธารณชนเข้าใช้สถานที่เพื่อการท่องเที่ยว โดยสถานที่เหล่านั้นอาจอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเป็นเจ้าของก็ได้

2) แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานและศิลปวัฒนธรรม (Archaeological and Cultural Attractions) หมายถึง สถานที่โบราณหรือสถานที่สำคัญต่างๆ เช่น วัด โบราณสถาน อุทยาน ประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์อนุสรณ์สถาน แหล่งโบราณคดี ที่เปิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยว โดยสถานที่ดังกล่าวจะเป็นของรัฐหรือเอกชนก็ได้ สถานที่ต่างๆ ที่จัดตกแต่ง หรือรวบรวมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม เช่น ศูนย์วัฒนธรรม แหล่งผลิตสินค้าพื้นเมือง หัตถกรรมพื้นบ้านสถานที่แสดงการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของคนพื้นบ้าน เป็นต้นโดยสถานที่ต่างๆ เหล่านี้อาจจะเป็นสถานที่ที่ดำเนินการโดยรัฐหรือเอกชนก็ได้

3) แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการนันทนาการ (Recreational Attractions) หมายถึง สถานที่ที่สร้างขึ้น เพื่อจัดให้บริการนันทนาการต่างๆ เพื่อให้ความเพลิดเพลิน ให้ความรู้กับนักท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก Theme Park พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น

4) แหล่งท่องเที่ยวเมืองและชุมชน (Towns and Communities Attractions) หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวในเมืองหรือชุมชนที่สะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของ ชุมชนในท้องถิ่นนั้น

ความหมายของการท่องเที่ยววิถี

เป็นการท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสการใช้ชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีองค์ประกอบในการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ผลผลิตจากหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นเป็นสินค้าจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว และดำเนินการท่องเที่ยวบนพื้นฐานการจัดการตนเองของชุมชน

การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Thamrongthanyawong (2011: 431-446) กล่าวว่า ความสำเร็จ (success) หรือความ ล้มเหลว (failure) ของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ได้แก่ 1) แหล่งที่มาของนโยบาย 2) ความชัดเจนของนโยบาย 3) การสนับสนุนนโยบาย ทั้งจากผู้ปฏิบัติและจาก ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบาย 4) ความซับซ้อนในการบริหารงานขององค์กร 5) สิ่งจูงใจสำหรับ ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และ 6) การจัดสรรทรัพยากร

Berman (1978) กล่าวว่า นโยบายหรือโครงการจะส่งผ่านจากระดับมหภาคลงไปสู่ระดับจุลภาค หรือจากภาคส่วนระดับนโยบายลงไปสู่องค์กรระดับท้องถิ่น การส่งผ่านแต่ละครั้ง จะสร้างความยากและความไม่แน่นอนให้กับผลลัพธ์ ยิ่งการส่งผ่านมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นจะยิ่งมาก ประสิทธิภาพของการปฏิบัติตามนโยบายหรือโครงการขึ้นอยู่กับบทบาทและความซับซ้อนของทาง เลื่อนนโยบาย ความเป็นปึกแผ่นของสถาบัน โครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กร อำนาจและความ เป็นอิสระในภาคส่วนที่องค์กรอยู่ ปัจจัยด้านองค์กร 4 ประการ ที่ทำให้เกิดความไม่แน่นอนและ เกิดความยากในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ 1) ความแตกต่างของเป้าหมายองค์กร 2) ความ แตกต่างของอำนาจและอิทธิพลของแต่ละองค์กร 3) ทรัพยากรที่ขาดแคลน และ 4) การสื่อสาร ระหว่างองค์กร นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่นโยบายตั้งใจหรือ คาดหวังไว้ ได้แก่ ความกำกวมของเป้าหมาย ความร่วมมือระหว่างองค์กร ซึ่งขึ้นอยู่กับความซับซ้อนและความเป็นทางการในการบริหารขององค์กร ความคลาดเคลื่อนระหว่างคำแนะนำของ โครงการกับการตอบสนองของท้องถิ่น และการปรับแต่งนโยบายในระหว่างที่หน่วยงานระดับท้องถิ่นนำนโยบายไปปฏิบัติ

Van Meter และ Van Horn (1975) ได้เสนอตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมี 6 ตัวแปรที่เป็นตัวเชื่อมโยงนโยบายนั้นประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของนโยบาย ที่มีความชัดเจน ไม่กำกวม 2) การจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ 3) การทำให้ปัจเจกบุคคลเข้าใจใน วัตถุประสงค์ของนโยบาย 4) ศักยภาพขององค์กร 5) สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และ 6) การรับรู้ของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติที่ต้องมีความเข้าใจ มีความเห็นด้วย และมีความจริงจังใน การนำนโยบายไปปฏิบัติ

ผลการดำเนินงานการจัดการท่องเที่ยววิถี

จากนโยบายการจัดการท่องเที่ยววิถีทำให้ชุมชนสามารถจัดการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้เกิดการก่อตั้งศูนย์ประสานงานท่องเที่ยวเพื่อเป็นการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ที่กำลังสูญหายให้ได้รับการฟื้นฟูและได้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านสื่อทางสังคมต่างๆ จากกรดำเนินงานพบปัญหาและอุปสรรคดังนี้ 1.) ชุมชนมีพื้นที่ห่างไกลและระบบขนส่งยังไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 2.) ชุมชนมีจำนวนและศักยภาพ

ของบุคลากรการท่องเที่ยวจำกัด 3.) ผู้ประสานงานไม่ต่อเนื่อง หรือดำเนินงานล่าช้า ส่งผลให้ชุมชนขาดรายได้และไม่ต่อเนื่องของงาน

สรุป

จากการศึกษาแนวคิดการท่องเที่ยววิถีชีวิต พบว่า เป็นนวัตกรรมใหม่ของการจัดการท่องเที่ยวที่มีรากฐานมาจากแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวชุมชน แนวทางการศึกษาค้นคว้าต่อไปควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาในหลายลักษณะ โดยนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกแยกแยะออกจากกัน (utilizing) และจัดกลุ่มข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ (categorizing) หลังจากนั้นจึงหาความหมายเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด เข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ที่ศึกษา สรุปข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยววิถีชีวิต ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยว ตลอดจนสมาชิกชุมชนผู้เป็นเจ้าของพื้นที่ เพื่อค้นหาสิ่งที่เป็นอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตและหาแนวทางที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยววิถีชีวิต เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานให้เกิดความต่อเนื่องและความยั่งยืนสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พจนานุกรม. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 8-15 การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีระพล ทองมา และ ประเจต อำนวย. (2547). ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- จิระนันท์ ทองสมัคร และคณะ. (2556). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. วารสารบริการและการท่องเที่ยวไทย. 8(2), 91-104.
- ธีระ สนิตเดชารักษ์ และ นาฬิกอติภัค. (2555). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: การรับรู้ของนักท่องเที่ยวความพร้อมของเจ้าของกิจกรรม และความเป็นไปได้ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.dasta.or.th>.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์.